

ŠKOLENÍ O NAKLÁDÁNÍ S ODPADY ZE ZDRAVOTNÍ PÉČE

Autor: Mgr. Dagmar Dubská

Recenzenti: Mgr. MUDr. Jaroslav Maršík,
PharmDr. Stanislav Havlíček,
PharmDr. Ivana Lánová,
PharmDr. Aleš Novosád,
PharmDr. David Ovčaří,
Mgr. Hana Šnajdrová.

Obsah

I. Úvod	2
1. Povinnost školení ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče	2
2. Kategorie zaměstnanců, pro které je toto školení povinné	3
3. Obsah školení dle kategorií zaměstnanců	3
4. Cíl školení	3
II. Školení	3
1. Zajištění ochrany životního prostředí a minimalizace zdravotních rizik	4
2. Povinnosti a odpovědnosti pracovníků organizace	4
3. Správné postupy při nakládání s odpady	5
4. Praktické postupy při nakládání s odpady	9
5. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s odpady	15
6. Přehled povinných hlášení souvisejících s odpady	17
III. Závěr	18
1. Zdroj	18
2. Stanovisko ČLnK k povinnosti převzít nepoužitelná léčiva v podobě lékové formy s integrovanou jehlou	18
Příloha č. 1: Školení řídicích pracovníků a zdravotnických pracovníků (farmaceut, farmaceutický asistent, sanitář)	20
A) Informace o zajištění ochrany životního prostředí při nakládání s odpady ze zdravotní péče	20
B) Odpovědnosti pracovníků lékárny	20
C) Popis praktických postupů při nakládání s odpady	21
D) Zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče	22
Příloha č. 2: Školení nezdravotnického personálu a pracovníků pověřených úklidem a manipulací s odpady	24
A) Zásady správné manipulace a nakládání s odpady v lékárně	24
B) Opatření pro případ nehody – postup při rozsypaní, rozlití či úniku odpadů	25
C) Používání ochranných oděvů a pomůcek	25
D) Zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče	25
Příloha č. 3: Záznam o školení ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče	27
Příloha č. 4: Osvětový leták vydaný ČLnK ke sběru léčiv z domácností	28
Příloha č. 5: Vzory štítků	29
Příloha č. 6: Vzory identifikačních listů nebezpečného odpadu	31
Příloha č. 7: Příloha č. 51 vyhlášky č. 273/2021 Sb.	36

Seznam použitých zkratk

ADR	Dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí
COTIF	Úmluva o mezinárodní železniční dopravě
ČLnK	Česká lékárnická komora
ČSN	Chráněné označení českých technických norem
ČSN EN ISO	Česká technická norma, která zavádí do soustavy českých norem evropskou normu identickou s mezinárodní normou ISO – označuje se číslem evropské normy (identickým s číslem normy ISO), třídícím znakem české technické normy a názvem
HP	Vlastnosti odpadů, které je činí nebezpečnými
HVLP	Hromadně vyráběný léčivý přípravek
IČO	Identifikační číslo organizace
IČP	Identifikační číslo provozovny – přiděluje živnostenský úřad, slouží k identifikaci původce odpadu, je nositelem informace o adrese provozovny
IČZ	Identifikační číslo zařízení určeného pro nakládání s odpady, přiděluje krajský úřad dle zákona o odpadech
ILNO	Identifikační list nebezpečného odpadu
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization)
ISPOP	Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností
KÚ	Krajský úřad
LP	Léčivý přípravek, léčivé přípravky
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
SEPNO	Systém evidence přepravy nebezpečných odpadů
SÚKL	Státní ústav pro kontrolu léčiv
SZÚ	Státní zdravotní ústav

I. Úvod

1. Povinnost školení ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče

vyplývá z ustanovení § 90 odst. 4 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech:

- **Právnícká nebo podnikající fyzická osoba**, která ročně nakládá s méně než 10 tunami odpadů ze zdravotní péče, **je povinna zaměstnance**, kteří budou s těmito odpady nakládat, **proškolit ohledně nakládání s odpady**.
- Obsah školení se liší podle jednotlivých kategorií zaměstnanců.
- Školení se provádí **jednou za 3 roky**.
- O školení musí být pořízen **písemný záznam**, který musí být **archivován po dobu 5 let** od provedení školení.

2. Kategorie zaměstnanců, pro které je toto školení povinné

dle přílohy č. 49 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady:

- a) řídicí pracovníci;
- b) zdravotničtí pracovníci (lékárníci, farmaceutičtí asistenti, sanitáři);
- c) nezdravotnický personál;
- d) pracovníci pověřeni úklidem a manipulací s odpady.

3. Obsah školení dle kategorií zaměstnanců

3.1. Požadavky na obsah školení řídicích a zdravotnických pracovníků lékárny dle přílohy č. 49 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady:

- a) informace o zajištění ochrany životního prostředí při nakládání s odpady ze zdravotní péče;
- b) informace o odpovědnosti pracovníků lékárny;
- c) popis aplikace praktických postupů při nakládání s odpady, které jsou pro danou skupinu pracovníků důležité;
- d) zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče.

3.2. Požadavky na obsah školení nezdravotnického personálu a zaměstnanců zajišťujících úklid a manipulaci s odpadem dle přílohy č. 49 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady:

- a) určení správného postupu při nakládání s odpady, soustředování a zařazování odpadů, značení obalů, čištění shromažďovacích nádob;
- b) postup při nehodách v provozu, například rozsypání nebo rozlití, dále vypracování písemných instrukcí pro posádky přepravující odpad po areálu;
- c) používání ochranných oděvů a pomůcek;
- d) zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče.

4. Cíl školení

Cílem je poskytnout návod, jak proškolit všechny zaměstnance v lékárně z hlediska správného zacházení s odpady ze zdravotní péče v rozsahu požadovaném dle přílohy č. 49 vyhl. č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. S tím souvisí vysvětlení základních pojmů, sumarizace informací o legislativních nárocích vyplývajících ze zákona o odpadech včetně ohlašovacích povinností a také příklady praktických postupů při zacházení s nebezpečným odpadem se zaměřením na minimalizaci zdravotních rizik a zajištění ochrany životního prostředí včetně vzorů související dokumentace.

II. Školení

Obsahem školení jsou jednotlivé body, které jsou požadovány dle přílohy č. 49 vyhl. č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, a které jsou uvedeny v bodu 3 úvodní části. Vzhledem k tomu, že školení zaměstnanců lékárny by mělo být rozděleno na dva typy školení dle kategorie zaměstnanců, jsou v přílohách vypracovány dva souhrny (příloha č. 1 pro zdravotnické pracovníky a příloha č. 2 pro nezdravotnický personál a zaměstnance zajišťující úklid a manipulaci s odpadem). Mají sloužit jako podklad školení a společně se záznamy o provedeném školení (vzor viz příloha č. 3) musí být uchovávány zaměstnavatelem a být k dispozici kontrolním úřadům.

1. Zajištění ochrany životního prostředí a minimalizace zdravotních rizik

Nakládání s odpady ze zdravotní péče musí jednoznačně splňovat základní cíl, kterým je **bezpečnost procesu od vzniku odpadu až po jeho konečné využití nebo odstranění**. Jednotné postupy jsou nezbytné pro bezpečné řízení rizik a správnou praxi při nakládání s odpady ze zdravotní péče s cílem minimalizovat zdravotní a ekologická rizika.

Při efektivním řízení nakládání s odpady vznikajícími při poskytování zdravotní péče, musí osoby odpovědné za nakládání s odpady respektovat následující zásady:

- Nakládání s odpadem pocházejícím z poskytování zdravotní péče nebo podobným odpadem může ovlivnit zdraví lidí a životní prostředí.
- Při správném nakládání nepředstavuje odpad pocházející z poskytování zdravotní péče větší riziko než nakládání s odpadem z domácností nebo z průmyslu.
- Pro nakládání s odpady je nutné zavést systém, který je založen na **důkladném třídění odpadu** z poskytování zdravotní péče a vede ke snížení množství odpadu, **především nebezpečného odpadu**, který vyžaduje zvláštní způsob nakládání. Zároveň dochází ke snížení nákladů na úpravu a odstranění odpadu. Současné poznatky o technologiích, které upravují infekční odpad ze zdravotní péče (dekontaminace odpadu, destrukce odpadu), umožňují využívat a odstraňovat upravený infekční odpad stejně jako ostatní odpad se sníženým rizikem pro zdraví lidí a životní prostředí. Pro ochranu životního prostředí je bezpečné nakládání s tímto odpadem nezbytností. Bez ohledu na použité technologie úpravy, využití nebo odstranění odpadu je nezbytné, aby byla v celém cyklu nakládání s odpady dodržena pravidla na ochranu zdraví lidí, zvířat a životního prostředí.

Správné a efektivní nakládání s nebezpečným odpadem z poskytování zdravotní péče musí vycházet z odborného posouzení jednotlivých kroků nakládání s odpadem, kterými jsou:

- vznik odpadu a jeho možné minimalizace;
- shromažďování a třídění odpadu;
- identifikace a označování odpadu;
- správná manipulace, soustředování a skladování odpadu;
- přeprava;
- úprava odpadu, dekontaminace;
- využití odpadu;
- odstranění odpadu.

U všech výše uvedených kroků musí být odborně posouzena:

- hierarchie nakládání s odpadem;
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci;
- ochrana veřejného zdraví a životního prostředí;
- možnosti použití nejlepších dostupných technologií a správné praxe;
- vzdělávání pracovníků, kteří s odpadem nakládají.

2. Povinnosti a odpovědnosti pracovníků organizace

Všichni pracovníci lékárny jsou povinni:

- třídít a ukládat odpad pouze do určených nádob nebo kontejnerů a na vyhrazená místa v souladu s pokyny k zacházení s odpady ze zdravotní péče uvedenými ve schváleném provozním řádu lékárny;

- nemísit navzájem různé druhy odpadů a nebezpečných odpadů;
- nakládat s odpady s ohledem na zajištění bezpečnosti a zdraví osob a ochrany životního prostředí.

Vedoucí lékárník/odborný zástupce v rámci náplně práce a svých kompetencí:

- podílí se na tvorbě a aktualizaci pokynů k zacházení s odpady ze zdravotní péče;
- má přehled o smluvním zajištění přepravy nebezpečného odpadu a jeho zneškodnění;
- podílí se na tvorbě identifikačních listů nebezpečného odpadu;
- kontroluje správnost třídění, ukládání a značení odpadů;
- zajišťuje proškolení všech zaměstnanců, kteří charakterem své práce vytvářejí odpady či s nimi přicházejí do styku, archivuje záznamy o provedeném školení po dobu 5 let;
- zajišťuje evidenci odpadů a pravidelná hlášení o odpadech, archivuje doklady, faktury a jiné písemnosti týkající se odpadového hospodářství, nejméně po dobu 5 let.

Zaměstnanci lékárny – zdravotničtí pracovníci:

- při nakládání s odpady postupují podle pokynů uvedených ve schváleném provozním řádu lékárny (třídění, shromažďování, označování odpadu, předání odpadu k zneškodnění);
- při nehodách v provozu (např. rozlití nebo rozsypání nebezpečných látek) postupují dle pokynů tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost a zdraví osob a ohroženo životní prostředí;
- při nakládání s odpady používají předepsané ochranné pomůcky;
- jsou pravidelně (1x za 3 roky) školeni ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče.

Zaměstnanci zajišťující úklid a manipulaci s odpadem:

- nakládají s odpadem dle pokynů uvedených ve schváleném provozním řádu lékárny;
- při manipulaci s odpady se řídí pokyny vedoucího pracovníka, zajišťují shromažďování odpadu, předání odpadu k likvidaci (evidenci množství a druhu odpadu dle kategorií), čištění shromažďovacích nádob a úklid prostoru vyhrazeného k shromažďování odpadu;
- při manipulaci s odpady používají předepsané ochranné pomůcky a dbají zvýšené opatrnosti;
- při nehodách v provozu (rozlití, rozsypání nebo rozbití) postupují dle pokynů tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost a zdraví osob a ohroženo životní prostředí;
- jsou pravidelně (nejlépe 1x ročně, min. 1x za 3 roky) školeni ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče;
- disponují kontaktem na osobu zajišťující odvoz odpadu;
- disponují kontaktem na tísňové linky integrovaného záchranného systému.

3. Správné postupy při nakládání s odpady

3.1. Základní pojmy

Odpad ze zdravotní péče je odpad uvedený ve skupině 18, podskupině 18 01 Katalogu odpadů. Zahrnuje pevný nebo tekutý odpad, který vzniká při poskytování zdravotní péče v lůžkových, ambulantních zdravotnických zařízeních nebo jim podobných zařízeních. Zahrnuje komponenty různého fyzikálního, chemického a biologického materiálu a vyžaduje zvláštní nakládání vzhledem ke specifickému zdravotnímu riziku.

Odpad vznikající při zdravotní péči poskytované ve vlastním sociálním prostředí pacienta vykazuje stejné vlastnosti a rizika, vyžaduje zvláštní nakládání jako odpad ze zdravotnických zařízení a zařazuje se do podskupiny 18 01 Katalogu odpadů, původcem odpadu je poskytovatel zdravotních služeb.

Zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta zahrnuje i péči poskytovanou v prostředí nahrazujícím domácí prostředí pacienta. Nahrazujícím prostředím je zařízení sociálních služeb, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo školská zařízení pro preventivně-výchovnou péči nebo jiná obdobná zařízení, věznice pro výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, zařízení pro zajištění cizinců a azylová zařízení.

Za zdravotní péči poskytovanou ve vlastním sociálním prostředí pacienta lze považovat

a) návštěvní službu a

b) domácí péči, kterou je ošetrovatelská péče, léčebně rehabilitační péče nebo paliativní péče.

Ve vlastním sociálním prostředí pacienta lze, kromě zdravotní péče návštěvní službou, poskytovat umělou plicní ventilaci a dialýzu. V rámci zdravotní péče formou návštěvní služby lze vykonávat pouze takové zdravotní výkony, jejichž poskytnutí není podmíněno technickým a věcným vybavením nutným k jejich provedení ve zdravotnickém zařízení.

Shromažďování odpadu je soustřeďování odpadu v místě jeho vzniku (např. ordinace, lékárna) včetně prvotního třídění podle druhů a kategorií a dočasného uložení odpadu. Uložení odpadu v místě shromažďování nesmí přesáhnout určitou dobu danou specifickými vlastnostmi odpadů katalogového čísla skupiny 18 nebo danou zvláštními předpisy před dalším nakládáním s ním. Za shromažďování odpadů je rovněž považováno soustřeďování odpadu na společném shromáždění před zahájením přepravy poté, co jsou odpady na toto určené místo pravidelně průběžně přemísťovány z jednotlivých pracovišť.

Sběr léčiv od obyvatelstva je zajištění převzetí nepoužitelných léčiv z domácností k likvidaci. Lékárna je povinna převzít nepoužitelná léčiva odevzdaná fyzickými osobami a předat je oprávněné osobě k zneškodnění na základě ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech.

Shromažďovací prostředky nebezpečných odpadů jsou speciální nádoby, kontejnery nebo obaly, které jsou určeny ke shromažďování nebezpečných odpadů a splňují obecné technické požadavky nebo specifické požadavky dané právními předpisy nebo normami kladenými na shromažďovací prostředky nebezpečných odpadů nebo chemických látek včetně jejich značení. Musí svým provedením umožnit bezpečnost při obsluze a čištění a dezinfekci po svém vyprázdnění. Svým technickým provedením a vybavením místa, na němž jsou umístěny, musí zabezpečit, že je odpad do nich umístěný chráněn před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem do životního prostředí.

Shromažďovací místo nebezpečných odpadů je místo (např. vymezený prostor v místnosti příjmu nebo v místnosti pro úklidové prostředky, samostatná místnost) určené ke shromáždění odpadů ve shromažďovacích prostředcích před dalším nakládáním s nimi. Při jeho volbě musí být zohledněny otázky bezpečnosti při jeho obsluze, požární bezpečnosti, čištění, dezinfekce, jeho dostupnosti a možnosti obsluhy mechanizačními a dopravními prostředky. Shromažďovací místo by mělo být vybaveno identifikačními listy nebezpečných odpadů.

Skladování odpadů je přechodné umístění odpadů, které byly soustředěny (shromážděny, sesbírány) do zařízení k tomu určeného po stanovenou/určenou dobu.

Skladovací prostředky jsou určeny pro přechodné umístění malého množství odpadů (například chladničky nebo chladicí boxy). Musí splňovat základní technické požadavky uvedené v prováděcím předpisu. Velikost a kapacita skladovacích prostředků musí odpovídat množství produkovaných odpadů a frekvenci jejich soustřeďování, dále musí umožňovat čištění a dezinfekci po svém vyprázdnění a oddělené ukládání jednotlivých druhů odpadu.

3.2. Kategorizace a charakteristika odpadů

Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů) definuje jednotlivé skupiny a druhy odpadů.

Zařazení odpadu podle Katalogu odpadů na základě zmocnění ze zákona o odpadech **provádí původce odpadu** podle skutečných vlastností odpadu v závislosti na technologii a místě vzniku odpadu.

Původce odpadů nebo oprávněná osoba zařazují odpady pod šestimístná katalogová čísla druhů odpadů uvedená v Katalogu odpadů, v nichž první dvojčíslí označuje skupinu odpadů, druhé dvojčíslí podskupinu odpadů a třetí dvojčíslí druh odpadu. **Nebezpečné odpady jsou označeny v Katalogu odpadů symbolem „*“**. Pro účely evidence se odpady zařazené podle Katalogu odpadů mezi odpady nebezpečné označují „N“, odpady zařazené jako odpady ostatní se označují „O“ a odpady, kterým byla kategorie nebezpečný odpad přiřazena v souladu s § 7 odst. 1 písm. a) a c) zákona o odpadech, a nemají v Katalogu odpadů katalogové číslo označené symbolem „*“, se označují jako „O/N“. Odpady zařazené podle Katalogu odpadů jako nebezpečné a zařazené do kategorie ostatní na základě osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností odpadů se přednostně zařazují pod odpovídající druh odpadu kategorie „O“ a v případě, že takovýto druh odpadu v Katalogu odpadů není, označují se „N/O“.

V následující části jsou z Katalogu odpadů vybrány druhy odpadu, se kterými bývá v lékárně nakládáno, v názvu je uvedeno označení, zda se jedná o nebezpečný odpad, dále je uvedena základní charakteristika a příklady.

3.2.1. Odpady ze zdravotnictví (výběr pro lékárenskou péči)

Odpady, které vznikají při zdravotní péči, se zařazují do **skupiny 18, podskupiny 18 01**.

18 01 01 Ostré předměty (kromě čísla 18 01 03) O/N

Kategorie odpadů zahrnuje všechny ostré předměty, které mohou poškodit pokožku, všechny předměty a materiály, které jsou v úzkém vztahu k činnostem zdravotní péče a s nimiž je spojeno potenciální riziko poranění a/nebo infekce (jehly, bodce, skleněné střepey, ampule, pipety, lancety, prázdné lékovky, zkumavky). Použité ostré předměty je nutné zařazovat jako nebezpečný odpad (např. jehly použité při přípravě a kontaminované léčivou látkou).

18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce N

Veškeré odpady, které mohou být kontaminovány infekčním činitelem, a tato kontaminace činí odpad nebezpečným (tj. jsou kontaminovány lidskou krví, sekrety nebo výkaly).

18 01 06* Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky N

Chemické látky z laboratoří nebo látky, reagenční aparát, zkoumadla, roztoky k čištění nebo dezinfekci obsahující nebezpečné chemické látky.

18 01 07 Chemikálie neuvedené pod číslem 18 01 06 O

Chemické látky z laboratoří nebo látky, které vznikají při diagnostických vyšetřeních, roztoky k čištění nebo dezinfekci, které neobsahují nebezpečné látky.

18 01 08* Nepoužitelná cytostatika N

Odpad vzniká při přípravě farmaceutických přípravků s cytostatickým účinkem, případně se jedná o nepoužitelná léčiva s obsahem cytostatik (např. prošlá expirace).

18 01 09* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 18 01 08 N

Léčivé přípravky, léčivé a pomocné látky nebo jejich směsi nevyhovující jakosti, s prošlou dobou použitelnosti, uchovávaná nebo připravená za jiných než předepsaných podmínek,

zjevně poškozená nebo nespotřebovaná (dále jen „nepoužitelná léčiva“) musí být, včetně jejich obalů, zneškodňovány tak, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví lidí nebo zvířat. Původcem odpadu je lékárna.

3.2.2. Kategorizace odpadu získaného sběrem nepoužitelných léčiv od obyvatelstva

V Katalogu odpadů jsou zařazeny do skupiny **20** (komunální odpady) a podskupiny **01** (oddělený sběr). V rámci podskupiny jsou rozděleny na dva druhy nepoužitelných léčiv: cytostatika a jiná nepoužitelná léčiva. Nepoužitelná léčiva odevzdaná fyzickými osobami v lékárně jsou zaměstnanci **lékární povinni převzít**, ale již nejsou oprávněni kontrolovat a třídit obsah odevzdaného odpadu z domácností. Odpad převzatý od obyvatelstva musí být podle právního předpisu upravujícího nakládání s odpady shromažďován v pevnostěnném, nepropíchnutelném, nepropustném obalu, ve kterém je následně předán oprávněné osobě k odstranění.

20 01 31* Nepoužitelná cytostatika, kategorie N.

Do této skupiny odpadu patří nepoužitelná léčiva, která předávající osoba v lékárně označí za cytostatikum.

20 01 32* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31, kategorie N

Do této skupiny odpadu patří všechna léčiva, která byla získána sběrem od fyzických osob a nebyla předávajícími označena za nepoužitelné cytostatikum.

V lékárně nemohou být k likvidaci přebírána nepoužitelná léčiva z jiných zdravotnických zařízení (ordinací), zneškodnění takového odpadu musí zajistit a uhradit jeho původce.

3.2.3. Kategorizace obalů

S kontaminovanými obaly je nutno nakládat jako s odpadem nebezpečným, řadit je do skupin odpadu podle charakteristiky kontaminantu a nakládat s nimi stejným způsobem.

Primární obaly kontaminované zbytky léčiv a cytostatik se zařazují pod katalogová čísla:

18 01 09* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 18 01 08 (původcem lékárna)

20 01 32* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31 (sběr od obyvatelstva)

18 01 08* Nepoužitelná cytostatika (původcem lékárna)

20 01 31* Nepoužitelná cytostatika (sběr od obyvatelstva)

Ostatní obalové odpady vzniklé při provozu lékárny se zařazují do podskupiny 15 01 (odpadní obaly) podle materiálu obalu, kategorie se přiřazuje na základě skutečných vlastností obalového odpadu (plastové, kovové, skleněné, papírové...). Obaly, které mohou být kontaminovány nebezpečnými látkami, mají vyčleněnu samostatnou kategorii a mohou být shromažďovány bez ohledu na druh materiálu obalu.

Primární obaly kontaminované zbytky nebezpečných látek se zařazují pod katalogové číslo:

15 01 10* Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek, nebo obaly těmito látkami znečištěné

Jedná se o kontaminované primární obaly, které nelze zařadit do výše uvedených kategorií, tj. například obaly od chemických látek z laboratoří.

Sekundární obaly a nekontaminované primární obaly je možno třídit a v rámci separovaného sběru zajistit jejich materiálové využití (recyklace plastových obalů a kartonových krabic). Nakládání s obaly by mělo být součástí provozního řádu zdravotnického zařízení.

3.2.4. Zpětný odběr elektrozařízení, případně baterií

Ze zákona o odpadech bylo vyčleněno a pod samostatný zákon spadá zacházení s výrobky s ukončenou životností, jedná se například o elektrozařízení, baterie a akumulátory. Cílem zákona je ustanovit odpovědnost výrobce za nakládání s těmito výrobky po ukončení jejich životnosti, zajistit jejich maximální zpětný sběr, případně následné zpracování či využití a ekologické odstranění.

Lékárny mohou být v pozici posledních prodejců, například při prodeji elektrozařízení typu elektronický teploměr nebo tlakoměr. S prodejem nového elektrozařízení je spojena možnost zákazníka odevzdat u prodejce staré odpadní zařízení, tzv. kus za kus, stejné množství a druh jaký zakoupil. Lékárna pak musí zajistit předání elektroodpadu oprávněným osobám. S prodejem je spojena povinnost posledního prodejce písemně informovat konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru těchto výrobků po ukončení jejich životnosti. Lékárna svým rozsahem prodeje a velikostí provozovny většinou nemá povinnost zajistit zpětný odběr odpadních elektrozařízení nad rámec výše zmíněného „kus za kus“, musí ale ve svém prodejním místě viditelně a čitelně umístit informaci, kde lze odpadní elektrozařízení odevzdat ke zpětnému odběru na území obce případně městské části blízké místu prodeje. O zpětně odebraných elektrozařízeních lékárna nevede evidenci.

Výše uvedené informace o zpětném odběru elektrozařízení platí obdobně i o zpětném odběru baterií, pokud je lékárna prodává jako samostatný sortiment.

Na webových stránkách ČLnK naleznete více [informací o zpětném odběru elektrozařízení a možnosti zapojení do kolektivních systému](#) (zkrácený odkaz 1url.cz/@lekarnici).

4. Praktické postupy při nakládání s odpady

Odpady ze zdravotní péče musí být od okamžiku jejich vzniku soustředovány **odděleně**, a to alespoň v následujícím rozsahu:

- nepoužitelná léčiva včetně jejich obalů (původce odpadu lékárna);
- nepoužitelná léčiva včetně jejich obalů (sběr od obyvatelstva z domácností);
- chemikálie, které nejsou léčivem a které jsou nebo obsahují nebezpečné látky;
- specifický infekční odpad (odpad ze screeningu);
- obaly kontaminované nebezpečnými látkami;
- ostrý odpad;
- recyklace plastových obalů a kartonových krabic;
- komunální odpad.

4.1. Třídění a sběr odpadu ze zdravotní péče v místě jeho vzniku

Třídění odpadů (oddělené shromažďování odpadů) probíhá v místě vzniku odpadů. Pro tříděný odpad se používá oddělených shromažďovacích prostředků, odpovídajících druhu a povaze odpadu (např. pevné plastové pytle, plastové nádoby, sběrné kontejnery pro nebezpečný odpad). Všechny shromažďovací prostředky musí být označené, pevně uzavíratelné a nepropustné. Musí odpovídat příslušným normám nebo musí být certifikovány k danému účelu. Třídění odpadu se provádí nejen podle jednotlivých druhů a kategorií ve smyslu Katalogu odpadů, ale vychází i z dalších specifík typů nakládání, např. podle úpravy odpadů, využívání odpadů a konečného odstranění odpadů.

18 01 09* Nepoužitelná léčiva včetně kontaminovaných primárních obalů, kde je původcem odpadu lékárna, jedná se o léčiva (tj. léčivé přípravky i léčivé a pomocné látky) s uplynulou dobou použitelnosti, se závadou jakosti, připravená či uchovávaná za jiných než předepsaných podmínek, poškozená, nespotebovaná balení. Ukládají se do označených a k tomu účelu určených sběrných kontejnerů. Při ukládání odpadu a následné manipulaci s ním je třeba zohlednit riziko vzniku ostrých předmětů při rozbití (např. skleněné obaly). Proto jsou pro shromažďování nebezpečného odpadu požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery.

20 01 32* Nepoužitelná léčiva (sběr od obyvatelstva) včetně jejich obalů jsou v lékárně ukládána odděleně do sběrného kontejneru k tomu účelu vyčleněného. Při přebírání **nepoužitelných léčiv od fyzických osob (z domácností) není s léčivem manipulováno** (například

odstraňování papírových a plastových obalů HVLP), nekontroluje se obsah předávaných obalů a nádob. Nepoužitelná léčiva jsou ukládána do zabezpečených sběrných nádob umístěných ve výdejní části lékárny přímo fyzickými osobami nebo jsou přebírány zaměstnanci lékárny. Aby předešli vzniku poranění, postupují zaměstnanci lékárny s náležitou opatrností při převzetí nebezpečného odpadu obsahujícího nepoužitelná léčiva a při jeho přenášení a vložení do sběrného kontejneru umístěného v zázemí lékárny na shromažďovacím místě. Z důvodu prevence vzniku poranění personálu lékárny i osob zajišťujících odvoz a odstranění odpadu jsou sběrné nádoby pro nebezpečný odpad povinně z pevného, nepropíchnutelného a nepropustného materiálu. Náklady na pořízení, udržování, vyprazdňování, výměnu a odstraňování nádob jsou součástí nákladů vzniklých v souvislosti s odevzdáním nepoužitelných léčiv a s jejich odstraněním; hradí je stát prostřednictvím krajského úřadu. Osvětový leták „Nepoužitelné léky vracejte do lékárny“ vydaný ČLnK a obsahující výčet toho, co je možno vrátit do lékárny jako nepoužitelné léčivo, je přílohou č. 4.

18 01 06* Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky. Patří sem chemické látky z laboratoří nebo látky, reagenční aparát, zkoumadla, roztoky k čištění nebo dezinfekci obsahující nebezpečné chemické látky. Pokud s nimi lékárna již nebude zacházet, musí být bezpečně odstraněny. Ukládají se do označených, k tomu účelu určených sběrných kontejnerů. K chemikáliím, které jsou nebezpečnými látkami (např. Persteril 36), by v lékárně měly být dostupné bezpečnostní listy s klasifikací nebezpečných vlastností. Původcem odpadu je lékárna.

18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce. Jedná se o specifický infekční odpad – veškerý odpad z diagnostiky, z léčení nebo prevence nemocí lidí, kde odpad může být infikován infekčním činitelem v množství, které způsobuje, že odpad je možno považovat za odpad s nebezpečnou vlastností infekčnost (např. odpady ze screeningových programů prováděných v lékárně), do této skupiny patří i biologicky kontaminovaný odpad, např. obvazový materiál, biologicky kontaminované pomůcky, kontaminované materiály z plastů a osobní ochranné pomůcky personálu. Odpad se musí shromažďovat v pevných uzavíratelných kontejnerech.

15 01 10* Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné. Jedná se o kontaminované primární obaly, které nelze zařadit do výše uvedených kategorií, například obaly od chemických látek z laboratoří. Znečištění obalů způsobuje nemožnost jejich dalšího využití (recyklace) a musí být odstraněny jako nebezpečný odpad. Při ukládání odpadu a následné manipulaci s ním je třeba zohlednit riziko vzniku ostrých předmětů při rozbití (např. skleněné obaly). Proto jsou pro shromažďování nebezpečného odpadu požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery.

18 01 01 Ostré předměty (kromě čísla 18 01 03) O/N. Kategorie odpadů zahrnuje všechny ostré předměty, které mohou poškodit pokožku, všechny předměty a materiály, které jsou v úzkém vztahu k činnostem zdravotní péče a s nimiž je spojeno potenciální riziko poranění; jehly používané při přípravě LP, skleněné střepy, prázdné lékovky. Ostré předměty nesmí být přímo ukládány do papírových obalů a plastových propíchnutelných obalů.

Tekuté odpady. Mezi tekutý odpad ze zdravotní péče jsou dle metodiky SZÚ zařazovány tělní tekutiny (potenciálně infekční, krev, moč, stolice), dezinfekční prostředky, sterilizační media, detergenty a jejich zbytky a ostatní chemické látky a jejich roztoky. Požadavkem na zacházení s tekutými odpady je ukládání do pevných nepropustných nádob se stanovenou požadovanou certifikací. V souvislosti s tekutými odpady se objevuje otázka, jak naložit s dezinfekčními roztoky. Vždy je nutno postupovat podle návodu k použití. U většiny dezinfekčních roztoků je uvedeno, že koncentrované se nesmí vylévat do odpadu, případně „Zamezte úniku do odpadních vod“. S řádně

naředěnými dezinfekčními roztoky dle návodu na použití by neměl být problém. Například u Persterilu 36 je uvedeno: „Větší množství předejte k likvidaci oprávněné organizaci. Menší množství lze odstranit rozředěním velkým množstvím vody. Po částech naředte vodou v poměru 1:100. Při mnohonásobném zředění vodou dochází k hydrolýze.“

Tekuté odpady a ostré předměty při běžném provozu lékárny nevznikají, jedná se spíše o nehody, rozbití či rozlité skleněných lékovek s obsahem nebezpečných látek (například antibiotik či analgetik). Z tohoto důvodu by měl být **pro případ havárie** v lékárně k **dispozici pevný, nepropustný a uzavíratelný kontejner a vhodný sorpční materiál (práškový sorbent, sorpční utěrka apod.), nejlépe i v pohotovosti připravené jednorázové rukavice a respirátor.**

Odděleně shromážděné odpady musí být uloženy do samostatných obalů nebo nádob, a to i v případě, že budou před předáním ke konečnému odstranění (například do spalovny) uloženy do společného shromažďovacího/přepravního prostředku v souvislosti s jednotným způsobem odstranění odpadů.

Soustředovací prostředky na odpady ze zdravotní péče **musí splňovat** následující požadavky:

- a) musí být **certifikovány** pro daný způsob použití;
- b) nádoby **na ostré předměty musí splňovat** požadavky podle technické normy ČSN EN ISO 23907 (85 4002) Ochrana před poraněním ostrými předměty;
- c) **nádoby pro nebezpečný odpad musí být pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné;**
- d) **plastové pytle musí mít** maximální objem 0,1 m³, tloušťka materiálu musí být alespoň 0,1 mm.

4.2. Značení shromažďovacích prostředků – štítek

Velmi důležité je shromažďovací prostředky (kontejnery) řádně označit, usnadňuje to správné třídění odpadů a snižuje riziko negativního dopadu na zdraví zaměstnanců zdravotnických zařízení a ostatních osob.

Pro bezpečné nakládání s odpadem **ze zdravotní péče je vhodné barevné rozlišení** shromažďovacích prostředků dle druhu odpadů nebo způsobu odstranění.

Metodika SZÚ doporučuje toto barevné rozlišení:

žlutá	infekční odpad
červená	odpad ke spálení
černá	patologicko-anatomický odpad
modrá	ostatní odpad
zelená	odpad k dekontaminaci
transparentní	komunální odpad

Barevné rozlišení usnadňuje zaměstnancům v lékárně správné třídění odpadu. Je tedy vhodné mít jinak barevný kontejner pro nepoužitelná léčiva (kód 18 01 09*) a pro nepoužitelná léčiva – sběr od obyvatelstva (kód 20 01 32*). Vzory štítků pro tyto kódy odpadu jsou uvedeny v příloze č. 5.

Shromažďovací prostředek musí být viditelně označen štítkem.

Značení shromažďovacích prostředků musí obsahovat:

- název odpadu;
- katalogové číslo odpadu;
- čas a místo vzniku odpadu;
- jméno osoby zodpovědné za nakládání a značení;
- kód a název nebezpečné vlastnosti;
- nápis nebezpečný odpad;
- výstražný grafický symbol nebezpečné vlastnosti odpadu nebo označení symbolem biohazard;
- další značení, například ostré předměty;
- údaj o hmotnosti;
- označení pro další nakládání s odpadem (např. ke spálení, odpad kontaminovaný cytostatiky apod.).

Označovací štítek a každý výstražný grafický symbol musí dosahovat alespoň rozměru podle tabulky:

Velikost obalu	Nejmenší rozměr štítku	Rozměry každého z výstražných symbolů
≤ 3 litry	pokud možno alespoň 52 x 74 mm	pokud možno alespoň 16 x 16 mm nikdy však méně než 10 x 10 mm
> 3 l ≤ 50 litrů	alespoň 74 x 105 mm	alespoň 23 x 23 mm
> 50 l ≤ 500 litrů	alespoň 105 x 148 mm	alespoň 32 x 32 mm
> 500 litrů	alespoň 148 x 210 mm	alespoň 46 x 46 mm

Grafické symboly nebezpečných vlastností odpadů

Pořadové číslo	Grafický symbol	Nebezpečná vlastnost
1		HP 1 Výbušné
2		HP 2 Oxidující
3		HP 3 Hořlavé

4		HP 4 Dráždivé – dráždivé pro oči a kůži HP 8 Žíravé
5		HP 4 Dráždivé – dráždivé pro oči a kůži HP 15 Následně nebezpečný
6		HP 6 Akutní toxicita HP 12 Uvolňování akutně toxického plynu
7		HP 5 Toxicita pro cílové orgány Toxicita při vdechnutí HP 7 Karcinogenní HP 10 Toxické pro reprodukci HP 11 Mutagenní HP 13 Senzibilizující
8		HP 9 Infekční
9		HP 14 Ekotoxický
10	Grafický symbol se doplní podle projevující se nebezpečné vlastnosti, kterou v době vzniku neměl.	HP 15 Odpad schopný vykazovat při nakládání s ním některou z výše uvedených nebezpečných vlastností, kterou v době vzniku neměl. Na štítku se uvede název nebezpečné vlastnosti následovně: Následně nebezpečný.

4.3. Identifikační listy nebezpečných odpadů (ILNO)

Původce odpadu a provozovatel lékárny, který zachází s nebezpečným odpadem, je povinen zpracovat identifikační list nebezpečného odpadu (ILNO) a tímto listem vybavit místa nakládání s nebezpečným odpadem.

Náležitosti identifikačního listu nebezpečného odpadu jsou uvedeny v příloze č. 21 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

Identifikační listy zpracovává původce odpadu, jejich minimální náležitosti jsou:

- název odpadu;
- kód odpadu;
- kód podle ADR (převaha nebezpečného odpadu na silnici) nebo COTIF (na železnici);

- původce odpadu nebo oprávněná osoba v rozsahu obchodní firma, název, jméno a příjmení, sídlo, IČO, IČZ (bylo-li přiděleno), osoba oprávněná jednat za původce odpadu, telefon/adresa elektronické pošty, razítko, podpis;
- fyzikální a chemické vlastnosti odpadu;
- identifikace nebezpečnosti;
- požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu;
- opatření při nehodách, haváriích a požárech;
- ostatní důležité údaje;
- ILNO zpracoval;
- datum vyhotovení a podpis.

Vzory identifikačních listů běžných nebezpečných odpadů v lékárně jsou v příloze č. 6 (18 01 09* – nepoužitelná léčiva, 18 01 06* – chemické látky, 15 01 10* – obaly znečištěné chemickými látkami, 18 01 03* – specifický infekční odpad a 20 01 32* – nepoužitelná léčiva získaná sběrem z domácností).

4.4. Svoz odpadu

Některá zdravotnická zařízení mají zajištěn svoz odpadu z místa vzniku odpadu na centrální shromažďovací místo – dočasný sklad nebezpečného odpadu. Pro odpady ze zdravotní péče je nutné umístit sklad/shromaždiště uvnitř zdravotnického zařízení – výjezdové základny (např. v areálu nemocnice). Odpady musí být shromažďovány v nepropustných pytlích nebo v kontejnerech v odděleném prostoru, místnosti nebo budově. Sklad nebezpečných odpadů musí být k účelu skladování odpadů schválen a zkolaudován příslušnými správními úřady. Musí být provozován podle provozního řádu. Svoz shromažďovacích prostředků z místa jejich vzniku na shromažďovací místa se provádí okamžitě po naplnění shromažďovacího prostředku nebo po ukončení pracovní doby. U pracovišť s nepřetržitým provozem nejpozději v intervalu 1x za 24 hodin.

4.5. Předání odpadu ke zneškodnění

Způsob a frekvence odstranění odpadů ze zdravotní péče a odpadů získaných sběrem léčiv od obyvatelstva jsou dány ve schváleném provozním řádu lékárny. Frekvence svozu/předání odpadu ke zneškodnění musí být dostatečná, aby nedocházelo k hromadění nebezpečného odpadu mimo sběrné nádoby. Legislativně je přísně stanovena doba a podmínky shromažďování infekčního odpadu a nároky na shromažďovací sklady zdravotnických zařízení zajišťujících denní svoz odpadů ze zdravotní péče z místa vzniku:

- Maximální doba shromažďování infekčního odpadu ve vyhrazeném uzavřeném prostoru ve zdravotnickém zařízení je 3 dny.
- Shromažďování infekčního a anatomického odpadu je možné po dobu 1 měsíce v mrazicím nebo chlazeném prostoru při teplotě maximálně 8 °C.

Provozovatel lékárny smluvně zajistí převoz nebezpečného odpadu ke zneškodnění a jeho likvidaci.

Vzhledem k tomu, že většina nebezpečného odpadu jsou nepoužitelná léčiva, musí být zneškodnění provedeno v souladu se zákonem o léčivech. **Zneškodnění zajišťují právnické osoby, které mají povolení krajského úřadu odstraňovat nepoužitelná léčiva. K likvidaci nebezpečného odpadu dochází v certifikovaných provozovnách (spalovnách). Seznam právnických osob (společností) oprávněných odstraňovat nepoužitelná léčiva je zveřejňován ve Věstníku MZD a na webu MZD.**

Zaměstnanci lékáren jsou povinni převzít nepoužitelná léčiva od obyvatelstva. Náklady na pořízení, udržování, vyprazdňování, výměnu a odstraňování nádob jsou součástí nákladů vzniklých v souvislosti s odevzdáním nepoužitelných léčiv a s jejich odstraněním. Tyto náklady jsou osobám bezúplatně přebírajícím nepoužitelná léčiva z lékáren hrazeny státem prostřednictvím krajského úřadu (§ 75 odst. 1 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady).

4.6. Přeprava nebezpečného odpadu

Lékárna, jako původce odpadu, je při přepravě shromážděných nebezpečných odpadů do místa konečné likvidace povinna **ohlašovat přepravu nebezpečného odpadu** podle § 78 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, v modulu SEPNO (Systém evidence přepravy nebezpečných odpadů), který je součástí Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí (ISPOP). Ohlašovací list je povinnou přílohou k zásilce odpadu. V praxi tyto ohlašovací povinnosti o přepravě nebezpečného odpadu **jménem odesílající lékárny plní** společnosti zajišťující přepravu (nahlašují trasu, adresu lékárny, druh odpadu...), provozovatel lékárny by si měl tuto informaci u konkrétního přepravce ověřit a domluvit se na kódu ADR, který je uveden na ILNO a nahlašuje se do SEPNO.

5. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s odpady

5.1. Rizika při nakládání s odpady ze zdravotní péče

Nakládání s nebezpečným odpadem ze zdravotní péče může být příčinou vzniku různých onemocnění nebo poranění. Riziko vyplývá z možných nebezpečných vlastností odpadu, který obsahuje především **toxické chemické látky nebo nepoužitelná léčiva, případně ostré předměty** nebo **infekční agens či genotoxické látky**. Odpad může ohrozit pacienty, zdravotnický personál, pomocný personál i personál, který se zabývá shromažďováním, přepravou a odstraněním nebo dalším využitím odpadů. Může ohrozit veřejné zdraví i životní prostředí. Riziko není možno posuzovat obecně, vždy je nutno vycházet ze specifických podmínek konkrétního zdravotnického zařízení nebo poskytované zdravotní péče. Největší riziko vždy souvisí s nakládáním s infekčními, toxickými odpady a ostrými předměty.

Riziko nebezpečných odpadů lze snižovat přijetím jasného a bezpečného systému třídění, sběru, úpravy odpadů vedoucí ke snížení rizik při přepravě, shromažďování a odstranění.

Mezi hlavní cíle bezpečného nakládání s odpady patří nutnost třídění nebezpečných odpadů od ostatních odpadů, které nevyžadují zvláštní způsob nakládání a odstranění, a odstranění nebezpečné vlastnosti infekčnosti odpadu před jeho další přepravou k využití nebo odstranění.

Pracovník manipulující s odpady používá ochranné pracovní oděvy a pomůcky (plášť, pracovní obuv, případně jednorázové rukavice či roušku nebo respirátor). Pracovník dodržuje zásady osobní hygieny, při manipulaci s odpady nejí, nepije a nekouří. Po ukončení činnosti s odpadem si umyje a následně vydezinfikuje ruce.

Zaměstnanec lékárny při přebírání **nepoužitelných léčiv od fyzických osob (z domácností)** postupuje s náležitou opatrností, nekontroluje ani nijak nezasahuje do obsahu předávaných obalů a nádob, bezodkladně je umístí do sběrných kontejnerů k tomu účelu určených tak, aby předešel vzniku poranění. Sběrné nádoby pro nebezpečný odpad jsou právě z důvodu prevence vzniku poranění personálu lékárny i osob zajišťujících odvoz a odstranění odpadu, povinně z pevného, nepropíchnutelného a nepropustného materiálu. S převzatými léčivy zaměstnanci nemanipulují ve smyslu odstraňování primárních a sekundárních obalů, **nepoužitelná léčiva jsou odstraněna včetně jejich obalů.**

5.2. Pracovní pomůcky

Zvolené pracovní pomůcky odpovídají druhu nebezpečného odpadu:

- Ochrana rukou: jednorázové rukavice.
- Ochrana dýchacích cest: rouška, případně respirátor.
- Ochrana očí: ochranné brýle nebo štít.
- Ostatní části těla: ochranný oděv, obuv.

5.3. Základní pokyny pro první pomoc

- **Při nadýchání:** přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Zajistit postiženého proti prochlazení, podle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření.
- **Při styku s kůží:** potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody; pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žiravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Zajistit lékařské ošetření.
- **Při zasažení očí:** vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka, pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, jen pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchrannou službu.
- **Při poranění ostrým předmětem kontaminovaným krví jiné osoby:** nechat ránu několik minut krváct, pak asi 10 minut důkladně vymývat mýdlem a vydezinfikovat přípravkem s virucidním účinkem. Zajistit odběr vzorku krve pro ověření stavu imunity v době poranění.

Je nutné postupovat v souladu s bezpečnostními listy chemických látek a směsí.

Dle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření.

5.4. Opatření pro případ havárie

Opatření pro případ havárie – postup při rozsypání, rozlití či úniku odpadů:

- Používat **ochranné pracovní pomůcky**, nejíst, nepít, nekouřit!
- Dodržovat požární předpisy v místě nakládání s odpadem!
- Při rozsypání nebo rozlití ihned zahájit sanační práce, zamezit úniku odpadu do vody a půdy.
- Pevné látky soustředit do pevných obalů, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů.
- Místo úniku ošetřit úklidovými prostředky.
- Je vhodné mít v lékárně vyhrazený kontejner pro případ havárie obsahující nějaký sorpční materiál (práškový sorbent, sorpční utěrka apod.), nejlépe i v pohotovosti připravené jednorázové rukavice a respirátor.

6. Přehled povinných hlášení souvisejících s odpady

Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) zajišťuje příjem a zpracování vybraných hlášení (na základě ohlašovacích povinností) z oblasti životního prostředí v elektronické podobě a jejich další distribuci příslušným institucím veřejné správy.

[Přehled povinných hlášení odpadů](https://1url.cz/@ISPOP) (zkrácený odkaz 1url.cz/@ISPOP)

6.1. Ohlašování přepravy nebezpečného odpadu

Ohlašování přepravy nebezpečných odpadů v souladu s § 78 a § 79 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, se plní prostřednictvím Systému evidence přepravy nebezpečných odpadů (SEPNO). Za odesílatele (původce) odpadu může ohlašovat přepravu v SEPNO i příjemce odpadu. Více informací na [FAQ SEPNO](https://1url.cz/@SEPNO) (zkrácený odkaz 1url.cz/@SEPNO)

6.2. Hlášení odpadu kategorie 20 01 32 (sběr nepoužitelných léčiv z domácností)

Provozovatelé lékáren jsou povinni soustřeďovat odpad nepoužitelných léčiv z domácností převzatý od fyzických nepodnikajících osob (občanů) odděleně od odpadů, u kterých je lékárna původcem, a vést pro tyto odpady samostatnou průběžnou evidenci. Provozovatel lékárny má zákonnou povinnost nahlásit souhrnné údaje z průběžné evidence odpadů na Ministerstvo životního prostředí (§ 91 odst. 1 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech). **Lékárna splní povinnost ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady, pokud krajskému úřadu předá údaje o množství odpadu léčiv z domácností za čtyři čtvrtletí kalendářního roku (tj. celý kalendářní rok).**

Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, stanovuje rozsah předávaných údajů na KÚ na formuláři, který je v příloze č. 51 zmíněné vyhlášky (viz příloha č. 7). Vyplněný formulář se v písemné podobě předává příslušnému krajskému úřadu do 30 dnů od konce daného kalendářního čtvrtletí. Předávají se i nulová hlášení. **Lékárna po zaslání čtyř kvartálních hlášení již nehlásí tento druh odpadu (20 01 32) do ISPOP.** Dle legislativy krajský úřad předá MŽP údaje o množství odpadu léčiv z domácností předaných provozovateli lékáren do zařízení určených pro nakládání s odpady v uplynulém kalendářním roce do 15. dubna následujícího kalendářního roku na stanoveném formuláři prostřednictvím Informačního systému odpadového hospodářství (§ 91 odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech).

6.3. Hlášení odpadu kategorie 18 01 .. – odpad ze zdravotnictví (lékárenská péče)

Původci odpadu vzniká ohlašovací povinnost v případě, že v součtu za všechny své provozovny a činnosti přesáhl produkci 600 kg nebezpečných nebo 100 t ostatních odpadů (dle § 95 odst. 3 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech), povinností je podat samostatné hlášení za každou provozovnu. Hlášení se podává přes systém ISPOP. Zákonný termín ohlášení souhrnných údajů z průběžné evidence odpadů za uplynulý kalendářní rok je do 28. února. Do ISPOP se nulová či podlimitní hlášení nepodávají, ani není nutné se ze systému ISPOP odhlásit. **Hmotnost odpadu z evidence sběru nepoužitelných léčiv z domácností se nezapočítává do limitu 600 kg podle úvodní věty.**

6.4. Komunální odpad

Pokud má provozovatel lékárny s obcí **uzavřenou písemnou smlouvu o shromažďování komunálního odpadu** vzniklého na jejím katastrálním území, a do tohoto obecního systému předá veškerý komunální odpad, jehož je původcem, nevede průběžnou evidenci odpadů dle § 62 odst. zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, ani neplní ohlašovací povinnosti podle tohoto zákona pro odpad, se kterým se do obecního systému zapojil (obdobně to platí i pro soustřeďování papíru, plastu a dalších druhů odpadu soustřeďovaného obecním systémem). Do ISPOP se nulová hlášení nepodávají, ani není nutné se ze systému ISPOP odhlásit.

III. Závěr

1. Zdroj

Pro tento materiál bylo čerpáno zejména z metodiky SZÚ, která zpracovává příslušnou legislativu:

[Certifikovaná metodika pro nakládání s odpadem ze zdravotnických, veterinárních a jim podobných zařízení](https://www.szuo.cz/1url.cz/@SZUodpady) (zkrácený odkaz [1url.cz/@SZUodpady](https://www.szuo.cz/1url.cz/@SZUodpady))

2. Stanovisko ČLnK k povinnosti lékárny převzít od pacienta nepoužitelná léčiva v podobě lékové formy s integrovanou jehlou

Pro výklad sporné otázky způsobu odstraňování lékových forem s integrovanou jehlou je využito Stanovisko ČLnK, které bylo podpořeno souhlasným vyjádřením Státního ústavu pro kontrolu léčiv, který vykonává dozor nad plněním povinnosti provozovatelů lékáren podle § 89 odst. 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech.

Stanovisko ČLnK k povinnosti lékárny převzít od pacienta nepoužitelná léčiva v podobě lékové formy s integrovanou jehlou

Všechny lékárny mají povinnost převzít od pacientů k likvidaci nepoužitelné léčivé přípravky (§ 89 odst. 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech). Mezi takový odpad patří také léčivé přípravky v předplněných injekčních stříkačkách s integrovanou jehlou, například

- nízkomolekulární hepariny (Clexane, Inhixa, Fraxiparine, Zibor, Arixtra,...),
- hormonální přípravky (Ovitrelle,...),
- kardiotonika (Eipen, Emerade,...),

a to včetně částečně nebo úplně využitých.

ČLnK doporučuje svým členům, aby pacienty instruovali k předávání léčivých přípravků v předplněných injekčních stříkačkách s integrovanou jehlou v lékárnách v obalech či nádobách, které zamezují riziku poranění při manipulaci, např. v plastových krabicích, PET lahvích od nápojů nebo jiných uzavřených nerozbitných obalech. Pacientům, kteří se těmito instrukcemi řídit nebudou, však nelze odevzdání nepoužitelných léčivých přípravků odmítnout.

Zaměstnanci lékárny při přebírání vrácených léčivých přípravků nekontrolují obsah předávaných obalů a nádob a ukládají je bezodkladně do sběrných nádob na nepoužitelná léčiva. Při tom postupují s náležitou opatrností zejména při převzetí předmětu obsahujícího léčiva a při jeho přenášení a vložení do sběrné nádoby tak, aby předešli vzniku poranění. Sběrné nádoby jsou právě z důvodu prevence vzniku poranění jak personálu lékárny, tak osob zajišťujících jeho odvoz a odstranění, povinně z pevného, nepropíchnutelného a nepropustného materiálu. Náklady na pořízení, udržování, vyprazdňování, výměnu a odstraňování nádob jsou součástí nákladů vzniklých s odevzdáním nepoužitelných léčiv a s jejich odstraněním, které osobám přebírajícím bezúplatně nepoužitelná léčiva od lékáren hradí stát prostřednictvím krajského úřadu (§ 75 odst. 1 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady).

ČLnK doporučuje svým členům, aby v lékárnách plně využívali možností daných jim vyhláškou a postupovali při odběru nepoužitelných léčiv od pacientů tak, že:

- ke shromažďování odpadu z léčiv z domácností používají pouze pevné, nepropíchnutelné a nepropustné nádoby,

- nepřezkoumávají obsah obalů, v nichž pacienti nepoužitelná léčiva předávají,
- s obaly s nepoužitelnými léčivy převzatými od pacientů zacházejí co nejopatrněji a okamžitě je ukládají do sběrné nádoby,
- způsob zpracování obsahu sběrné nádoby, ideálně její výměnu kus za kus ponechávají zcela na pracovnících osoby, která nepoužitelná léčiva z lékárny odváží.

ČLnK apeluje na osoby oprávněné k odstraňování nepoužitelných léčivých přípravků z lékáren, aby v souladu s platnou legislativou používaly v lékárnách ke shromažďování odpadu z léčiv z domácností pevné, nepropíchnutelné a nepropustné nádoby a jejich odvoz prováděli nejlépe výměnou kus za kus.

Lékárny od pacientů nepřebírají k likvidaci nepoužitelné zdravotnické prostředky, například

- jehly k inzulinovým perům,
- injekční jehly a injekční stříkačky,
- lancety k odběru kapilární krve.

Tento nebezpečný odpad mohou pacienti ve vhodných obalech či nádobách odevzdat ve zdravotnickém zařízení, jehož lékař pacientovi léčbu předepsal, ve sběrných dvorech nebo na jiných místech a v termínech, které pro sběr ostrého zdravotnického odpadu určí obecní nebo městský úřad.

Schváleno představenstvem ČLnK dne 31. 1. 2023.

Více informací k vydanému [Stanovisku ČLnK ze dne 31. 1. 2023 a Vyjádření SÚKL ze dne 6. 6. 2023](#) (zkrácený odkaz [@lekarnici3](mailto:1url.cz))

Příloha č. 1: Školení řídicích pracovníků a zdravotnických pracovníků (farmaceut, farmaceutický asistent, sanitář)

A) Informace o zajištění ochrany životního prostředí při nakládání s odpady ze zdravotní péče

Při zacházení s odpady ze zdravotní péče musí být respektovány zásady správného třídění odpadu v okamžiku vzniku odpadu se zvláštním důrazem na nebezpečný odpad. Odpad je shromažďován v k tomuto účelu určených shromažďovacích prostředcích (kontejnerech), které jsou označeny dle instrukcí uvedených v identifikačním listě nebezpečného odpadu (ILNO), který je pro všechny pracovníky přístupný v místě shromažďování odpadu. Zaměstnanci postupují při manipulaci s nebezpečným odpadem obezřetně, aby předešli nehodám (např. rozlití či rozsypání nebezpečných látek), v případě nehody pak podle níže uvedených instrukcí, aby bylo zamezeno úniku nebezpečných látek do odpadních vod, a zabránilo se tak negativnímu dopadu na životní prostředí. Řádně označený nebezpečný odpad je předán k přepravě a odstranění odpadu společností, která tyto služby lékárně smluvně zajišťuje.

Postup pro případ havárie:

- Používat **ochranné pracovní pomůcky**, nejíst, nepít, nekouřit!
- Dodržovat požární předpisy v místě nakládání s odpadem!
- Při rozsypání nebo rozlití ihned zahájit sanační práce, zamezit úniku odpadu do vody a půdy.
- Pevné látky soustředit do pevných obalů, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů.
- Místo úniku ošetřit úklidovými prostředky.

B) Odpovědnosti pracovníků lékárny

Vedoucí lékárník/odborný zástupce v rámci náplně práce a svých kompetencí:

- podílí se na tvorbě a aktualizaci pokynů k zacházení s odpady ze zdravotní péče;
- má přehled o smluvním zajištění přepravy nebezpečného odpadu a jeho zneškodnění;
- podílí se na tvorbě identifikačních listů nebezpečného odpadu;
- kontroluje správnost třídění, ukládání a značení odpadů;
- zajišťuje proškolení všech zaměstnanců, kteří charakterem své práce vytvářejí odpady či s nimi přicházejí do styku, archivuje záznamy o provedeném školení po dobu 5 let;
- zajišťuje evidenci odpadů a pravidelná hlášení o odpadech, archivuje doklady, faktury a jiné písemnosti týkající se odpadového hospodářství, nejméně po dobu 5 let.

Zdravotničtí pracovníci (farmaceut, farmaceutický asistent, sanitář):

- při nakládání s odpady postupují podle pokynů uvedených ve schváleném provozním řádu lékárny (třídění, shromažďování, označování odpadu, předání odpadu k zneškodnění) a dodržují zásady uvedené v tomto školení;
- při nehodách v provozu (např. rozlití nebo rozsypání nebezpečných látek) postupují dle pokynů uvedených dále tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost a zdraví osob a ohroženo životní prostředí;
- při nakládání s odpady používají předepsané ochranné pomůcky;
- jsou pravidelně (1x za 3 roky) školeni ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče.

Pracovníci zajišťující úklid a manipulaci s odpadem:

- nakládají s odpadem dle pokynů uvedených ve schváleném provozním řádu lékárny;
- při manipulaci s odpady se řídí pokyny vedoucího pracovníka, zajišťují shromažďování odpadu, předání odpadu k likvidaci, dodržují zásady uvedené v samostatném školení určeném pro pracovníky manipulující s odpadem;
- jsou pravidelně (nejlépe 1x ročně) školeni ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče.

C) Popis praktických postupů při nakládání s odpady

Třídění odpadů (oddělené shromažďování odpadů) probíhá v místě vzniku odpadů, pro tříděný odpad se používá oddělených shromažďovacích prostředků, odpovídajících druhu a povaze odpadu (např. pevné plastové pytle, plastové nádoby, sběrné kontejnery pro nebezpečný odpad), pro snadnější orientaci při třídění odpadů je vhodné barevné odlišení sběrných kontejnerů. Shromažďovací prostředky musí být označeny štítkem definujícím druh odpadu, jeho nebezpečnosti, místo a vznik odpadu a způsob likvidace. Podrobné informace k nebezpečnému odpadu a pokyny k zacházení jsou uvedeny v identifikačním listu nebezpečného odpadu (ILNO), který má lékárna zpracovaný a je dostupný k nahlédnutí nejlépe v místě shromažďování odpadu.

Třídění nebezpečného odpadu v lékárně:

18 01 09* Nepoužitelná léčiva (kromě cytostatik), včetně kontaminovaných primárních obalů, kde původcem odpadu je lékárna, jedná se o léčiva (tj. léčivé přípravky i léčivé a pomocné látky a jejich směsi) s prošlou dobou použitelnosti, se závadou jakosti, připravená či uchovávaná za jiných než předepsaných podmínek, poškozená, nespotebovaná balení. Jsou uložena do označených a k tomu účelu určených sběrných kontejnerů. Při ukládání nebezpečného odpadu je třeba vyhodnotit riziko vzniku ostrých předmětů při rozbití při následné manipulaci s odpadem (např. skleněné lékovky). Z těchto důvodů jsou pro shromažďování nebezpečného odpadu **požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery.**

20 01 32* Nepoužitelná léčiva (sběr od obyvatelstva) jsou v lékárně ukládána odděleně do označeného sběrného kontejneru, který je k tomuto účelu vyčleněn. Při přebírání nepoužitelných léčiv od fyzických osob (z domácností) není s léčivými manipulováno (např. odstraňování papírových a plastových obalů HVLP), nekontroluje se obsah předávaných obalů a nádob a bezodkladně se ukládají do sběrných kontejnerů (nádob), které jsou z důvodu prevence vzniku poranění **povinně z pevného, nepropíchnutelného a nepropustného materiálu.** Pracovníci v lékárně i osoby zajišťující odvoz a odstranění odpadu dbají při manipulaci se sběrnými nádobami zvýšené opatrnosti

18 01 06* Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky

Chemické látky z laboratoří nebo látky, reagenční aparát, zkoumadla, roztoky k čištění nebo dezinfekci, které obsahují nebezpečné chemické látky, se kterými lékárna již z různých důvodů nebude zacházet, musí být bezpečně odstraněny, ukládají se do označených a k tomu účelu určených sběrných kontejnerů. K chemikáliím, které jsou nebezpečnými látkami, by v lékárně měly být dostupné bezpečnostní listy (např. Persteril 36) s klasifikací nebezpečných vlastností. Při ukládání nebezpečného odpadu je třeba vyhodnotit riziko vzniku ostrých předmětů při rozbití při následné manipulaci s odpadem (např. skleněné obaly). Z těchto důvodů jsou **pro shromažďování nebezpečného odpadu požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery.** Původcem odpadu je lékárna.

18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce

Jedná se o specifický infekční odpad – veškerý odpad z diagnostiky, léčení nebo prevence nemocí lidí, kde odpad může být infikován infekčním činitelem v množství, které způsobuje, že odpad je možno považovat za odpad s nebezpečnou vlastností infekčnost (např. odpady ze screeningových programů prováděných v lékárně, tj. obvazový materiál, biologicky kontaminované pomůcky, a osobní ochranné pomůcky personálu). Odpad se musí shromažďovat v pevných uzavíratelných kontejnerech (doporučená je žlutá barva), shromažďování infekčního odpadu je možné po dobu 1 měsíce v mrazicím nebo chlazeném prostoru při maximální teplotě 8 °C.

15 01 10* Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné

Jedná se o kontaminované primární obaly, které nelze zařadit do výše uvedených kategorií, např. obaly od chemických látek z laboratoří. Znečištění obalů způsobuje nemožnost jejich dalšího využití (recyklace) a musí být odstraněny jako nebezpečný odpad.

Ostré předměty nesmí být přímo ukládány do papírových obalů a plastových propíchnutelných obalů.

Tekuté odpady. Mezi tekutý odpad ze zdravotní péče jsou dle metodiky SZÚ zařazovány tělní tekutiny (potenciálně infekční, krev, moč, stolice), dezinfekční prostředky, sterilizační media, detergenty a jejich zbytky a ostatní chemické látky a jejich roztoky. Požadavkem na zacházení s tekutými odpady je ukládání do pevných nepropustných nádob se stanovenou požadovanou certifikací. V souvislosti s tekutými odpady se objevuje otázka, jak správně naložit s dezinfekčními roztoky. Vždy je nutno postupovat podle návodu k použití. U většiny dezinfekčních roztoků je uvedeno, že koncentrované se nesmí vylévat do odpadu, případně „Zamezte úniku do odpadních vod“. Například u Persterilu 36 je uvedeno: „Větší množství předejte k likvidaci oprávněné organizaci. Menší množství lze odstranit rozředěním velkým množstvím vody. Po částech nařeďte vodou v poměru 1:100. Při mnohonásobném zředění vodou dochází k hydrolyze.“

Tekuté odpady a ostré předměty při běžném provozu lékárny nevznikají, jedná se spíše o nehody, rozbití či rozlití skleněných lékovek s obsahem nebezpečných látek (například antibiotik či analgetik), pro případ nehody by proto měl být v lékárně k **dispozici pevný, nepropustný a uzavíratelný kontejner společně se sorpčním materiálem (sorpční utěrka), rukavicemi a respirátorem.**

Odděleně shromážděné odpady musí být uloženy do samostatných obalů nebo nádob, a to i v případě, kdy budou před předáním ke konečnému odstranění (například do spalovny) uloženy do společného shromažďovacího/přepravního prostředku v souvislosti s jednotným způsobem odstranění odpadů.

D) Zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče

Pracovníci lékárny při třídění odpadu, ukládání nebezpečného odpadu do sběrných nádob postupují obezřetně, aby předešli úrazu či havárii (rozlití či rozsypání nebezpečného odpadu a vzniku ostrých předmětů). Při přebírání vrácených léčivých přípravků od obyvatelstva nekontrolují obsah předávaných obalů a nádob a bezodkladně je ukládají do sběrných nádob na nepoužitelná léčiva k tomu účelu určených. Přitom postupují s náležitou opatrností zejména při převzetí předmětu obsahujícího léčiva a při jeho přenášení a vložení do sběrné nádoby tak, aby předešli vzniku poranění.

Základní pokyny pro první pomoc

Při nadýchání: přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Zajistit postiženého proti prochlazení, podle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření.

Při styku s kůží: potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody; pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žíravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Zajistit lékařské ošetření.

Při zasažení očí: vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka; pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchrannou službu.

Při poranění ostrým předmětem kontaminovaným krví jiné osoby: nechat ránu několik minut krváčet, pak asi 10 minut důkladně vymývat mýdlem a dezinfikovat přípravkem s virucidním účinkem. Zajistit odběr vzorku krve pro ověření stavu imunity v době poranění.

Dle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření.

Telefonické spojení:

Volání v nouzi	112
Hasiči	150
Zdravotní služba	155
Policie	158

Příloha č. 2: Školení nezdravotnického personálu a pracovníků pověřených úklidem a manipulací s odpady

A) Zásady správné manipulace a nakládání s odpady v lékárně

Odpady ze zdravotní péče jsou v lékárně soustřeďovány v prostoru k tomuto účelu vyhrazeném. V tomto prostoru jsou umístěny shromažďovací prostředky (kontejnery) v dostatečném množství, velikosti a kvalitě odpovídající potřebám provozu lékárny a druhu odpadu. Shromažďovací nádoby jsou označeny identifikačním štítkem druhu odpadu. V prostoru shromažďování odpadu jsou uloženy identifikační listy nebezpečného odpadu. Odpad vzniklý z lékárenské péče je v okamžiku vzniku tříděn, tj. umístěn do kontejneru k tomu účelu určenému. **Pro shromažďování nebezpečného odpadu jsou požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery.**

Třídění nebezpečného odpadu v lékárně:

18 01 09* nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 18 01 08

Léčivé přípravky, léčivé a pomocné látky a jejich směsi (kromě cytostatik) s prošlou dobou použitelnosti, s nevyhovující jakostí, zjevně poškozená nebo nespotřebovaná **včetně kontaminovaných obalů od léčiv** vzniklá činností lékárny – *nebezpečný odpad*.

18 01 06* Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky

Chemické látky, které nejsou léčivem, např. používané při přípravě zkoumatel nebo v kontrolní laboratoři, chemické látky používané k čištění nebo dezinfekci obsahující nebezpečné chemické látky – *nebezpečný odpad*.

18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce

V případě, že lékárny provádí screening z krve; odpad, který může být infikován infekčním činitelem; do této skupiny patří např. biologicky kontaminovaný obvazový materiál, pomůcky a osobní ochranné pomůcky personálu – *nebezpečný odpad*.

20 01 32* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31 (sběr od obyvatelstva)

Nepoužitelná léčiva odevzdaná fyzickými osobami v lékárně; při přebírání nepoužitelných léčiv z domácností není s léčivými manipulováno (např. odstraňování papírových a plastových obalů HVLP), nekontroluje se obsah předávaných obalů a nádob, ale ukládají se bezodkladně do k tomu účelu určených pevných nepropíchnutelných sběrných kontejnerů, přičemž pracovníci dbají zvýšené opatrnosti při manipulaci z důvodu prevence zranění – *nebezpečný odpad*.

15 01 10* Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné

Jedná se o kontaminované primární obaly, které nelze zařadit do výše uvedených kategorií, tj. obaly od chemických látek z laboratoří. Znečištění obalů způsobuje nemožnost jejich dalšího využití (recyklace) a musí být odstraněny jako nebezpečný odpad.

Ostré předměty, které mohou poškodit pokožku, všechny věci a materiály, které jsou v úzkém vztahu k činnostem zdravotní péče a s nimiž je spojeno potenciální riziko poranění, jehly používané při přípravě LP, skleněné střepey, prázdné lékovky **nesmí být přímo ukládány do papírových obalů a plastových propíchnutelných obalů.**

Frekvence svozu/předání odpadu ke zneškodnění musí být dostatečná, aby nedocházelo k hromadění nebezpečného odpadu mimo sběrné nádoby. Doba shromažďování infekčního odpadu ve vyhrazeném uzavřeném prostoru je maximálně 3 dny, případně 1 měsíc v mrazicím nebo

chlazeném prostoru při maximální teplotě 8 °C. **Pracovník manipulující s odpady upozorní vedoucího pracovníka, pokud frekvence svozu odpadů není dostatečná.**

Odpad ze zdravotní péče je předáván ke zneškodnění v pevně uzavřených shromažďovacích nádobách nebo pytlích, které jsou označeny štítkem definujícím druh odpadu, místo a čas vzniku odpadu, odpovědnou osobu a způsob zneškodnění. Při předání odpadu je společností zajišťující přepravu zjištěna orientační hmotnost a vyplněny evidenční listy.

Shromažďovací prostředky jsou udržovány čisté, po vyprázdnění nádob je provedena povrchová dezinfekce a připevněn nový štítek.

B) Opatření pro případ nehody – postup při rozsypaní, rozlití či úniku odpadů

V případě nehody jsou pracovníci povinni používat osobní **ochranné pracovní pomůcky (ochranný oděv, ochranné rukavice)**, je vhodné mít **připravený pevný, nepropustný a uzavíratelný kontejner společně s sorpčním materiálem (sorpční utěrka), rukavicemi a respirátorem pro případ nehody.**

- Při likvidaci nehody nejíst, nepít, nekouřit, nepracovat s otevřeným ohněm, dodržovat požární předpisy v místě nakládání s odpadem.
- Při rozsypaní nebo rozlití ihned zahájit sanační práce, je nutno zamezit úniku odpadu do vody.
- Pevné látky soustředit do pevných obalů a podle druhu odpadu umístit do příslušného shromažďovacího prostředku (kontejneru).
- Při rozlití kapalných látek použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených nepropustných pevných obalů, poté podle druhu odpadu umístit do příslušného shromažďovacího prostředku (kontejneru).
- Ostré předměty (střepy) nesmí být přímo ukládány do papírových obalů a plastových obalů (pytlů), ale do pevných nepropíchnutelných obalů.
- Na závěr místo úniku ošetřit úklidovými prostředky a provést očistu rukou.

C) Používání ochranných oděvů a pomůcek

Pracovník manipulující s odpady používá ochranné pracovní oděvy a pomůcky (plášť, pracovní obuv, případně jednorázové rukavice či roušku nebo respirátor). Pracovník dodržuje zásady osobní hygieny, při manipulaci s odpady nejí, nepije a nekouří. Po ukončení činnosti s odpadem si umyje ruce a následně je vydezinfikuje.

D) Zásady ochrany zdraví při nakládání s odpadem ze zdravotní péče

Pracovník se při manipulaci s odpady řídí pokyny vedoucího pracovníka, zajišťuje shromažďování odpadu, předání odpadu k likvidaci (evidenci množství a druhu odpadu dle kategorií), čištění shromažďovacích nádob a úklid prostoru vyhrazeného k shromažďování odpadu. Aby předešel úrazu nebo poškození zdraví, dodržuje při práci zásady bezpečnosti práce a dbá zvýšené opatrnosti při manipulaci s nebezpečným odpadem.

Základní pokyny pro první pomoc:

Při nadýchání: přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Zajistit postiženého proti prochlazení, podle situace volat záchrannou službu nebo co nejrychleji zajistit lékařské ošetření.

Při styku s kůží: potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody; pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žíravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Zajistit lékařské ošetření.

Při zasažení očí: vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka; pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, jen pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchrannou službu.

Při poranění ostrým předmětem kontaminovaným krví jiné osoby: nechat ránu několik minut krváčet, pak asi 10 minut důkladně vymývat mýdlem a dezinfikovat přípravkem s virucidním účinkem. Zajistit odběr vzorku krve pro ověření stavu imunity v době poranění.

Dle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření.

Telefonické spojení:

Volání v nouzi	112
Hasiči	150
Zdravotní služba	155
Policie	158

Kontakt na společnost provádějící odvoz nebezpečných odpadů:

Příloha č. 3: Záznam o školení ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče

ZÁZNAM O ŠKOLENÍ řídicích a zdravotnických pracovníků ohledně nakládání s odpady ze zdravotní péče					
Datum	Jméno a příjmení lékárníka/FA/sanitáře	Funkce	Náplň školení	Podpis zaměstnance	Podpis školitele
			Příloha č. 1		
ZÁZNAM O ŠKOLENÍ nezdravotnického personálu a zaměstnanců zajišťujících úklid a manipulaci s odpady ze zdravotní péče					
Datum	Jméno a příjmení zaměstnance	Funkce	Náplň školení	Podpis zaměstnance	Podpis školitele
			Příloha č. 2		

Příloha č. 4: Osvětový leták ČLnK ke sběru léčiv z domácností

Česká lékárnická
komora

Nepoužitelné léky vracejte do lékárny

Nevyhazujte je do popelnice ani do záchodu.

Nenoste je do sběrného dvora.

Nespalujte je v kamnech.

Nazakopávejte je na zahradě.

Nesprávné způsoby zacházení s nepoužitelnými léčivy mohou ohrozit zdraví lidí i zvířat nebo životní prostředí.

Co se vrací do lékárny?	Co se nevrací do lékárny?
 nespotřebované léky – tablety, masti, sirupy, čípky, kapky do očí, individuálně připravované léky atd., například po babičce	 doplňky stravy, včetně těch, které obsahují vitamíny a minerály
 prošlé léky	 zdravotnické prostředky, včetně nespotřebovaných rozdělených balení inkontinenčních pomůcek; kompenzační pomůcky
 léky znehodnocené dlouhým otevřením nebo nesprávným skladováním	 rtuťové a galiové teploměry
 nepoužitelné léky s integrovanou jehlou	 použité stříkačky a jehly, které nebyly součástí léčivého přípravku
 léky pro zvířata	 kosmetika, i když byla zakoupena v lékárně
 léčivé přípravky na odvykání kouření	 autolékárničky, vyjma samotných léčivých přípravků
 nepoužitelné léčivé přípravky ve formě náplastí	 kontaktní čočky a roztoky na ně
	 rostlinné přípravky, které nepatří do kategorie léků – např. masti, čaje, prostředky na hubnutí apod.
	 repelenty

Jak můžete snížit množství nebezpečného odpadu z nepoužitelných léčiv:

- Udržujte doma přiměřenou zásobu léků** a zbytečně je nehromadte.
- Léky správně skladujte**, zpravidla při teplotě 15–25 °C, v temnu a suchu. Nesprávným skladováním léky mohou měnit svoje vlastnosti, ztrácet účinnost nebo dokonce mohou být nebezpečné. Naprosto nevhodnou místností na skladování léků je koupelna či jiná místnost, ve které je vlhko a teplo. Léky s běžnou skladovací teplotou neskladujte v ledničce.
- Pro likvidaci odevzdávejte do lékárny pouze nepoužitelné léky.** Doplnky stravy, kosmetika, obvazový materiál nebo zdravotnické pomůcky patří podle materiálu do směsného nebo tříděného odpadu nebo sběrného dvora. Použité stříkačky a jehly odevzdávejte lékaři, který vám je předepsal.
- Vnější papírový obal a příbalový leták můžete vyhodit do tříděného odpadu**, nemusíte je odevzdávat do lékárny.

© Česká lékárnická komora, 2022

Příloha č. 5: Vzory štítků

Štítek č. 1

NEBEZPEČNÝ ODPAD	
Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 18 01 08	
	Katalogové číslo: 18 01 09*
	<u>Kód a název nebezpečné vlastnosti:</u> HP 6 Akutní toxicita HP 10 Toxické pro reprodukci HP 11 Mutagenní HP 14 Ekotoxický
	<u>Další nakládání s odpadem:</u> určeno ke spálení
	<u>Datum a místo vzniku odpadu:</u>
	<u>Údaj o hmotnosti:</u>
<u>Osoba zodpovědná za nakládání a značení odpadu:</u>	

NEBEZPEČNÝ ODPAD	
Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31 (sběr od obyvatelstva)	
	Katalogové číslo: 20 01 32*
	<u>Kód a název nebezpečné vlastnosti:</u> HP 6 Akutní toxicita HP 10 Toxické pro reprodukci HP 11 Mutagenní HP 14 Ekotoxický
	<u>Další nakládání s odpadem:</u> určeno ke spálení
	<u>Datum a místo vzniku odpadu:</u>
 <u>Údaj o hmotnosti:</u>	
 <u>Osoba zodpovědná za nakládání a značení odpadu:</u>	

Příloha č. 6: Vzory identifikačních listů nebezpečného odpadu

IDENTIFIKAČNÍ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU 18 01 03*

dle Přílohy č. 21 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

1. Název odpadu: Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce	2. Kód odpadu: 18 01 03* 3. Kód podle ADR (přeprava nebezpečného odpadu na silnici): UN číslo: 3291
4. Původce odpadu nebo oprávněná osoba: Obchodní firma/název/jméno příjmení: _____ IČO: _____ Sídlo: _____ IČZ (bylo-li přiděleno): _____ Osoba oprávněná jednat za původce odpadu: _____ Telefon: _____ E-mail: _____ Razítko a podpis:	
5. Fyzikální a chemické vlastnosti odpadu 5.1. Vzhled odpadu a skupenství: jedná se o specifický infekční odpad, odpad ze screeningu – biologicky kontaminované pomůcky, obvazový materiál a ochranné pomůcky. 5.2. Chemická stabilita a možnost nebezpečných reakcí: chemicky stabilní 5.3. Další informace: může obsahovat ostré předměty.	
6. Identifikace nebezpečnosti 6.1. Klasifikace nebezpečného odpadu: HP 9 Infekčnost 6.2. Další nebezpečnost: (ostrý) 6.3. Složení	6.4. Grafické symboly nebezpečných vlastností: <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> </div>
7. Požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu: 7.1. Technická opatření: pro shromažďování nebezpečného infekčního odpadu jsou požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery, nejlépe žluté barvy. Shromáždění specifického infekčního odpadu před jeho konečným odstraněním ve vyhrazeném uzavřeném prostoru je možné nejdéle 3 dny po jeho vzniku. Skladování infekčního nebezpečného odpadu je možné po dobu 1 měsíce v mrazicím nebo chlazeném prostoru při teplotě maximálně 8 °C. Zamezit přístupu nepovolaným osobám, při manipulaci s odpadem nejíst, nepít, nekouřit. 7.2. Doporučené osobní ochranné pomůcky: rukavice, ochranný oděv, obuv.	
8. Opatření při nehodách, haváriích a požárech: 8.1. V případě náhodného úniku: Používat ochranné pracovní pomůcky , nejíst, nepít, nekouřit! Při rozsypaní obsahu kontejneru soustředit zpět do pevného obalu, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů. Místo úniku ošetřit dezinfekčním prostředkem. 8.2. První pomoc (základní pokyny pro první pomoc): Při styku s kůží: kontaminovaný oděv odložit, ruce důkladně omýt mýdlem a vodou, poté dezinfekčním prostředkem. Při poranění ostrým předmětem kontaminovaným krví jiné osoby: nechat ránu několik minut krváčet, pak asi 10 minut důkladně vymývat mýdlem a dezinfikovat přípravkem s virucidním účinkem. Zajistit odběr vzorku krve pro ověření stavu imunity v době poranění. 8.3. Telefonické spojení: Volání v nouzi: 112 Hasiči: 150 Zdravotní služba: 155 Policie: 158	
9. Ostatní důležité údaje: V případě poranění kůže při nakládání s odpadem zranění důsledně ošetřit a informovat zaměstnavatele a lékaře o okolnostech zranění.	
10. Identifikační list nebezpečného odpadu zpracoval a za správnost údajů uvedených v Identifikačním listu odpovídá: Jméno a příjmení: _____ Telefon: _____ Email: _____	Datum vyhotovení: _____ Podpis: _____

IDENTIFIKAČNÍ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU 20 01 32*

dle Přílohy č. 21 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

1. Název odpadu: Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31 (sběr od obyvatelstva)	2. Kód odpadu: 20 01 32* 3. Kód podle ADR (přeprava nebezpečného odpadu na silnici): UN číslo: <i>dle přepravce</i>
4. Původce odpadu nebo oprávněná osoba: Obchodní firma/název/jméno příjemce: _____ IČO: _____ Sídlo: _____ IČZ (bylo-li přiděleno): _____ Osoba oprávněná jednat za původce odpadu: _____ Telefon: _____ E-mail: _____ Razítko a podpis: _____	
5. Fyzikální a chemické vlastnosti odpadu 5.1. Vzhled odpadu a skupenství: nepoužitelná léčiva (léčivé přípravky s prošlou dobou použitelnosti či nespotřebovaná balení včetně jejich obalů). Odpad může obsahovat široké spektrum škodlivých chemických látek organických i anorganických; může se jednat o různé druhy skupenství v pevných obalech (skleněných, plastových nebo kovových). 5.2. Chemická stabilita a možnost nebezpečných reakcí odděleně v pevných obalech poměrně stabilní. Zaměstnanci lékárny není kontrolován obsah odpadu. 5.3. Další informace: Nelze vyloučit přítomnost ostrých předmětů.	
6. Identifikace nebezpečnosti 6.1. Klasifikace nebezpečného odpadu: HP 6 Akutní toxicita HP 10 Toxické pro reprodukci HP 11 Mutagenní HP 14 Ekotoxický 6.2. Další nebezpečnost -- 6.3. Složení různé chemické látky	6.4. Grafické symboly nebezpečných vlastností: <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>
7. Požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu: 7.1. Technická opatření: Při ukládání nebezpečného odpadu je třeba vyhodnotit riziko vzniku ostrých, případně kontaminovaných předmětů, z těchto důvodů jsou pro shromažďování nebezpečného odpadu požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery. 7.2. Doporučené osobní ochranné pracovní pomůcky: plášť, pracovní obuv, případně jednorázové rukavice	
8. Opatření při nehodách, haváriích a požárech: 8.1. V případě náhodného úniku: Používat ochranné pracovní pomůcky, nejíst, nepít, nekouřit! Dodržovat požární předpisy v místě nakládání s odpadem! Při rozsypání nebo rozlití ihned zahájit sanační práce, zamezit úniku odpadu do vody a půdy. Pevné látky soustředit do pevných obalů, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů. Místo úniku ošetřit úklidovými prostředky. 8.2. První pomoc (základní pokyny pro první pomoc): Při nadýchání: přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Podle situace volat záchranou službu nebo co nejrychleji zajistit lékařské ošetření. Při styku s kůží: potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody, pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žíravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Při poranění kůže zajistit lékařské ošetření. Při zasažení očí: vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka; pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, jen pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchranou službu. 8.3. Protipožární vybavení (hasiva, pokyny pro hasiče): Práškový nebo pěnový hasicí přístroj. 8.4. Telefonické spojení: Volání v nouzi: 112 Hasiči: 150 Zdravotní služba: 155 Policie: 158	
9. Ostatní důležité údaje: V případě poranění kůže při nakládání s odpadem zranění důsledně ošetřit a informovat zaměstnavatele a lékaře o okolnostech zranění.	
10. Identifikační list nebezpečného odpadu zpracoval a za správnost údajů uvedených v Identifikačním listu odpovídá: Jméno a příjmení: _____ Telefon: _____ Email: _____	Datum vyhotovení: _____ Podpis: _____

IDENTIFIKAČNÍ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU 18 01 06*

dle Přílohy č. 21 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

1. Název odpadu: Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky	2. Kód odpadu: 18 01 06* 3. Kód podle ADR (přeprava nebezpečného odpadu na silnici): UN číslo: <i>vždy postupovat podle klasifikace chemické látky (třída, obal)</i>
4. Původce odpadu nebo oprávněná osoba: Obchodní firma/název/jméno příjmení: Sídlo: Osoba oprávněná jednat za původce odpadu: Telefon: E-mail:	IČO: IČZ (bylo-li přiděleno): Razítko a podpis:
5. Fyzikální a chemické vlastnosti odpadu 5.1. Vzhled odpadu a skupenství: jedná se odpady chemických látek z laboratoří, dezinfekce obsahující nebezpečné látky; může se jednat o různá skupenství v pevných obalech (skleněných, plastových nebo kovových) 5.2. Chemická stabilita a možnost nebezpečných reakcí: odděleně v pevných obalech poměrně stabilní. 5.3. Další informace: <i>Specifikovat dle skutečnosti.</i>	
6. Identifikace nebezpečnosti výběr dle skutečnosti 6.1. Klasifikace nebezpečného odpadu: HP 2 Oxidující, HP 3 Hořlavé, HP 4 Dráždivé – dráždivé pro kůži a pro oči, HP 5 Toxicita pro specifické cílové orgány, Toxicita při vdechnutí, HP 6 Akutní toxicita, HP 7 Karcinogenní, HP 10 Toxické pro reprodukci, HP 11 Mutagenní, HP 14 Ekotoxický 6.2. Další nebezpečnost 6.3. Složení	6.4. Grafické symboly nebezpečných vlastností: dle skutečnosti
7. Požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu: 7.1. Technická opatření: Při ukládání nebezpečného odpadu je třeba vyhodnotit riziko vzniku ostrých předmětů, z těchto důvodů jsou pro shromažďování nebezpečného odpadu požadovány pevné, nepropustné, nepropíchnutelné a uzavíratelné kontejnery. 7.2. Doporučené osobní ochranné pomůcky: rukavice, ochranný oděv, obuv	
8. Opatření při nehodách, haváriích a požárech: 8.1. V případě náhodného úniku: Používat ochranné pracovní pomůcky, nejíst, nepít, nekouřit! Dodržovat požární předpisy v místě nakládání s odpadem! Při rozsypaní nebo rozlití ihned zahájit sanační práce, zamezit úniku odpadu do vody a půdy. Pevné látky soustředit do pevných obalů, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů. Místo úniku ošetřit úklidovými prostředky. 8.2. První pomoc (základní pokyny pro první pomoc): Při nadýchání: přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Podle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření. Při styku s kůží: potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody, pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žíravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Zajistit lékařské ošetření. Při zasažení očí: vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka, pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, jen pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchrannou službu. 8.3. Protipožární vybavení (hasiva, pokyny pro hasiče): Práškový nebo pěnový hasicí přístroj. 8.4. Telefonické spojení: Volání v nouzi: 112 Hasiči: 150 Zdravotní služba: 155 Policie: 158	
9. Ostatní důležité údaje: V případě poranění kůže při nakládání s odpadem zranění důsledně ošetřit a informovat zaměstnavatele a lékaře o okolnostech zranění.	
10. Identifikační list nebezpečného odpadu zpracoval a za správnost údajů uvedených v Identifikačním listu odpovídá: Jméno a příjmení: Telefon:	Datum vyhotovení: Podpis:

IDENTIFIKAČNÍ LIST NEBEZPEČNÉHO ODPADU 15 01 10*

dle Přílohy č. 21 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

1. Název odpadu: Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné	2. Kód odpadu: 15 01 10* 3. Kód podle ADR (přeprava nebezpečného odpadu na silnici): UN číslo: <i>vždy postupovat podle klasifikace chemické látky (třída, obal)</i>
4. Původce odpadu nebo oprávněná osoba: Obchodní firma/název/jméno příjmení: Sídlo: Osoba oprávněná jednat za původce odpadu: Telefon: E-mail:	IČO: IČZ (bylo-li přiděleno): Razítko a podpis:
5. Fyzikální a chemické vlastnosti odpadu 5.1. Vzhled odpadu a skupenství: jedná se o obaly od chemických látek z laboratoří nebo obaly těmito látkami znečištěné, které nemohou být recyklovány. 5.2. Chemická stabilita a možnost nebezpečných reakcí: obaly mohou být z různých druhů materiálů (skleněné, plastové nebo kovové). 5.3. Další informace: <i>Specifikovat dle skutečnosti.</i>	
6. Identifikace nebezpečnosti výběr dle druhu chemické látky a její nebezpečnosti 6.1. Klasifikace nebezpečného odpadu: HP 2 Oxidující, HP 3 Hořlavé, HP 4 Dráždivé – dráždivé pro kůži a pro oči, HP 5 Toxicita pro specifické cílové orgány, Toxicita při vdechnutí, HP 6 Akutní toxicita, HP 7 Karcinogenní, HP 10 Toxické pro reprodukci, HP 11 Mutagenní, HP 14 Ekotoxický. 6.2. Další nebezpečnost -- 6.3. Složení --	6.4. Grafické symboly nebezpečných vlastností: dle chemické látky
7. Požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu: 7.1. Technická opatření: Při třídění a shromažďování chemickými látkami kontaminovaných odpadů je třeba vyhodnotit riziko vzniku ostrých předmětů, v případě rizika vzniku ostrých předmětů nutno ukládat do pevných sběrných nádob. 7.2. Doporučené osobní ochranné pomůcky: rukavice, ochranný oděv, obuv	
8. Opatření při nehodách, haváriích a požárech: 8.1. V případě náhodného úniku: Používat ochranné pracovní pomůcky, nejíst, nepít, nekouřit! Ihned zahájit sanační práce, zamezit úniku chemických látek do vody a půdy. Pevné látky soustředit do pevných obalů, na kapalné látky použít vhodný savý materiál a následně uložit do nepoškozených pevných obalů. Místo úniku ošetřit úklidovými prostředky. 8.2. První pomoc (základní pokyny pro první pomoc): Při nadýchání: přerušit expozici, dopravit postiženého na čerstvý vzduch a ponechat jej v klidu v poloze usnadňující dýchání. Podle situace volat záchrannou službu nebo zajistit co nejrychleji lékařské ošetření. Při styku s kůží: potřísněný oděv odložit, omýt postižené místo velkým množstvím, pokud možno vlažné vody, pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, ošetřit krémem. Pokud jsou i po tomto zásahu komplikace, zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. V případě zásahu žíravinou nepoužívat mýdlo ani neutralizační roztoky. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Zajistit lékařské ošetření. Při zasažení očí: vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka, pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjmout, jen pokud je lze vyjmout snadno. Výplach provádět nejméně 10 minut, od vnitřního koutku k zevnímu, zajistit lékařské ošetření, případně volat záchrannou službu. 8.3. Protipožární vybavení (hasiva, pokyny pro hasiče): Práškový nebo pěnový hasicí přístroj. 8.4. Telefonické spojení: Volání v nouzi: 112 Hasiči: 150 Zdravotní služba: 155 Policie: 158	
9. Ostatní důležité údaje: V případě poranění kůže při nakládání s odpadem zranění důsledně ošetřit a informovat zaměstnavatele a lékaře o okolnostech zranění.	
10. Identifikační list nebezpečného odpadu zpracoval a za správnost údajů uvedených v Identifikačním listu odpovídá: Jméno a příjmení: Telefon:	Datum vyhotovení: Podpis:

Příloha č. 7: Příloha č. 51 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

Formulář pro předání údajů o množství odpadů léčiv z domácností

Oznámení o odpadu léčiv z domácností, který byl předán do zařízení pro nakládání o odpady			
Oznámení za čtvrtletí		Roku	
Určeno krajskému úřadu			
Identifikace lékárny:			
Identifikační číslo osoby (IČO)			
Identifikační číslo provozovny (IČP)			
Název lékárny			
Ulice č. p./č. o.			
Obec			
PSČ			
IČZUJ			
Identifikace zařízení:			
Identifikační číslo osoby (IČO)			
Identifikační číslo provozovny (IČP)			
Předané odpady z domácností:			
Druh odpadu:			
Katalogové číslo	Kategorie odpadu	Název odpadu	Množství odpadu (t)
20 01 31*	N		
20 01 32*	N		
Oznámení vyplnil:			
Datum			
Jméno a příjmení			
Telefon			
E-mail			

Vysvětlivky k formuláři pro předání údajů o množství odpadů léčiv z domácností:

Čtvrtletí, roku – uvede se číselně čtvrtletí a rok, za který jsou údaje oznámeny.

Identifikace lékárny – uvedou se údaje o lékárně, která údaje o odpadu léčiv z domácností oznamuje krajskému úřadu.

IČO – uvede se identifikační číslo osoby – provozovatele lékárny.

IČP – uvede se identifikační číslo provozovny lékárny. Pokud lékárna nemá přiděleno identifikační číslo provozovny, vyplňuje se zde interní číslo provozovny, které si lékárna zvolí sama.

Název lékárny – uvede se název lékárny.

Ulice, č. p., č. o., obec, PSČ – uvedou se adresní údaje, kde se nachází lékárna.

IČZUJ – uvede se identifikační číslo základní územní jednotky obce odpovídající uvedeným adresním údajům, kde se nachází lékárna. Číslo se uvádí podle jednotného číselníku obcí ČR vydaného Českým statistickým úřadem.

Identifikace zařízení – uvedou se údaje o zařízení pro nakládání s odpady, kterému byl odpad léčiv z domácností předán.

IČO – uvede se identifikační číslo provozovatele zařízení; pokud je IČO méně než osmimístné, doplní se zleva nuly na celkový počet osm míst.

Identifikační číslo provozovny (IČP) – uvede se identifikační číslo provozovny přidělené krajským úřadem.

Předané odpady léčiv z domácností – uvede se druh a množství předaného odpadu léčiv z domácností (od občanů) v souladu s Katalogem odpadů. Jedná se o odpady 20 01 31* a 20 01 32*.